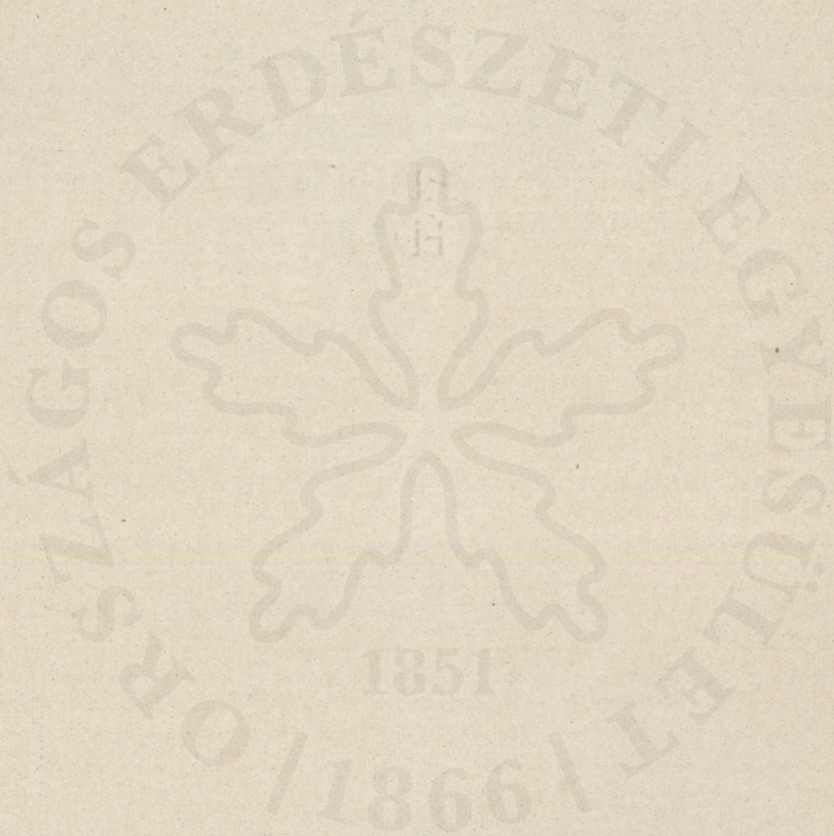

**A DEBRECENI
ERDŐGAZDASÁG AZ ÉLEN**

KIADJA A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM
KISÉRLETÜGYI ÉS PROPAGANDA IGAZGATÓSÁGA

1953

A DEBRECENI ERDŐGAZDASÁG AZ ÉLEN

Országos Erdészeti Egyesület Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár	
Leltári szám:	14/2020
Csoport szám:	I.
Raktári jelzet:	S. VI. II

KIADJA A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM
KISÉRLETÜGYI ÉS PROPAGANDA IGAZGATÓSÁGA
1953

Szerző:
LAKOS GYÖRGY

Szakmai lektor:
FILA JÓZSEF

Felelős kiadó: O. Nagy László.

83144/4 — Vörös Csillag Nyomda, Budapest. Felelős: Poroszká L.

A DEBRECENI ERDŐGAZDASÁG AZ ÉLEN

Október végén rövid hírt röpitett szét az országban a sajtó és a rádió: a debreceni erdőgazdaság elnyerte a Minisztertanács és a SZOT vándorzászlaját, a vele járó 75.000 forint jutalommal. A hír nem maradt visszhang nélkül: a kívülállók kissé csodálkozva vették tudomásul, hogy a hajdu-bihari síkon is vannak erdeink, az erdőgazdasági dolgozók pedig tisztelettel fordultak a gazdaság felé, mely 1953. első félévi eredményével minden más erdőgazdaság fölé kerekedett. S ha másképpen is, kicsit ők is meglepődtek, hogy éppen egy alföldi erdőgazdaság ért el kitüntetésre érdemes, maradéktalan eredményt. Olyanok is akadtak, akik kicsinyelték a debreceni erdőgazdaság feladatait és összehasonlításokat tettek a hegyvidéki gazdaságok javára.

— Könnyű ott eredményt felmutatni — mondták —, hiszen ott nincs is erdő. Hol van Debrecen a Bükk vagy a Bakony vidékétől! ...

Nem kétséges, hogy van bizonyos földrajzi különbség és távolság az összehasonlítottak között, az is igaz, hogy helyenként sajátosságosan alakulnak az erdőgazdasági munkák, mindez azonban nem kibebítheti a debreceni erdőgazdaság feladatait.

Ha valóságnak vesszük, hogy a debreceni gazdaság területén kevés az erdő, s azok is jelentéktelenebb, rosszabb állományok, máris rámutattunk a feladatok nagyságára; mert ahol kevés az erdő, ott nagy területen kell új erdőket létesíteni, s ahol rossz az állomány, munkásnak és vezetőnek jól össze kell fognia, hogy

tervszerű munkával biztosítsa a minél értékesebb kihozatait. De felvethető az akadémikussággal szemben az is, hogy amíg a bükki, borsönyi, vagy bakonyi gazdaságok viszonylag szűkebb területeken fekszenek, addig a debreceni erdőgazdaság erdei szétszórta, foltokban, mezőgazdasági területek közé ékelődve. Ha a gazdaság területét köralakúnak vennénk, mintegy 150 kilométer lenne a kör átlója. S ha valaki elhatározná, hogy gépkocsival bejárja a gazdaság minden erdészetét, s nem időzik egy-egy munkahelyen tíz percnél tovább — így is három napot venne igénybe, hogy körüljárja.

Helytelen így összehasonlításokat tenni, annál is inkább, mert *a terv teljesítése éppen úgy feladat Borsodban, Veszprémben, Baranyában, mint Debrecenben.* És a nehézségek leküzdéséhez sehol sem áll kéznél kevesebb eszköz, mint a debreceni gazdaságban.

Nem véletlen, hogy a debreceni eredmények kisebbitését éppen azok kísérelték meg, akik a tervteljesítés, a nép iránti adósság törlesztése terén nem mutattak fel dicséretreméltó eredményt, mitöbb, elmaradtak, hátul! kullognak, talán szégyenkeznek és irigykednek is a debreceni eredmények hallatán.

Sokkal helyesebben teszik fel a jószándékú versenytársak a kérdést, amikor aziránt érdeklődnek: hogyan érte el Debrecen a kimagasló eredményt? *Tanulni akarnak az élenjárótól, hogy maguk is élenjáróvá válhassanak.*

Tévednek azonban, akik az eredmények mögött rendkívüli embereket és egyedülálló, rendkívüli módszereket sejtene. Már előljáróban leszögezhetjük, hogy *a debreceni diadalt éveken át tartó kemény, szívós, céltudatos munka előzte meg és az eredmények a jó aprómunkán épültek fel:* azon például, hogy a munkafegyelem, a munkaverseny, az újitómozgalom, stb. kérdését nem üres szólamként kezelték.

AZ IGAZGATÓ

Szombat...

Reggel hét óra...

Az erdőgazdaság központjában már helyükön ülnek az előadók. Vas Sándor igazgató éppen a legfrissebb dekádjelentést veszi át. Megjelenésében szolid és szerény, de belsejében nagy tűz lobog. Olyan ember, aki sem könyörögni, sem parancsolni nem tud, csak háborogni és lelkesedni, mégpedig úgy, hogy „magával rántja” környezetét.

Pillanatok alatt átfutja a dekádatokat, aztán mégegyszer, most már több türelemmel, majd azt mondja:

— Az árlészállítás eredménye máris megmutatkozik. A termelést megkétszerezтік az előző dekádhoz képest. A mozgatás, értékesítés, talajelőkészítés jól halad.

Egy erdész és erdészetvezető is ott ül az igazgatói szobában, vidékről jöttek ügyes-bajos dolgokkal, tanácsért, segítségért. Arcukról látszik, hogy elmulasztották figyelemmel kísérni, hogyan mutatkozik meg a termelésben az árcsökkenés jótékony hatása. Már is tanultak valamit: a munkát nem szabad különválasztani az élet többi jelenségeitől.

— Az új bérrendszer, a munkások béremelése még jobb hatással lesz — mondja Vas Sándor, az igazgató.

Valaki közbeveti:

— Csak a fatermelés béreivel lesz hiba. Az az érzésem: nem lesz meg a tízszázalékos emelkedés...

Az igazgató úgy folytatja, mintha meg se hallotta volna a közbeszólást, mégis arra válaszol:

— A nehezebb munkáknál, így a fakitermelésnél, különösen jelentős fizetésemelkedéssel kell számolnunk. Persze, elvtársak, ne úgy képzeljük, hogy a korábban megfelelő bérek is lényegesen változnak. De nagy emelkedés lesz olyan területen, ahol eddig alacsonyak voltak a bérek. A gyengébb állományok termelésénél és különösen a fűtuskós termelésnél. A bérrendezés figyelembe vette jogos panaszait. A fakitermelőmunkás most már bármelyik állományban megtalálja számítását.

Elsőnek az erdőszel és erdőszelvezetővel tárgyal, aztán az előadókat fogadja. Utasításokat ad ki, korábbi intézkedéseit ellenőrzi. Gyorsan, tömören végez a benti munkával, nyolc órákor már gépkocsiban ül: megy a helyszínre, az erdőbe és a sík határba, ahol a fátlan pusztákon új tölgyerdőket fognak létesíteni, ezen az őszön is ezer hektárnál nagyobb területen. A debreceni síkerek egyik alapja, hogy nem négy fal közül, irodából irányítják a munkát.

Közel harmincezer hektárnyi területen van már erdeje a gazdaságnak. Az erdőterület állandóan nő, hamarosan harminc-háromezer hektár fölé emelkedik.

A gépkocsi elhagyta Balmazújvárost, a helység közelében épülő magas országúti hidat, mely úgy emelkedik ki a sík vidékből, mint egy torony. A sík föld helyén nemsokára a Keleti főcsatorna széles medre fog húzódni, vize elfolyik majd a híd alatt. Azért magas a híd, mert hajók fognak alatta közlekedni. Hajók a Hortobágyon!

S az ember, aki folyót teremt a szikes, kiégett legelőkön, az erdőgazdaság területén is harcban áll a természettel.

Az autó már a széles Hortobágy pusztai útján száguld, helyenként gémeskút-ásít, a kiégett legelőn fehér foltokat vet a szik, de már több helyen beékelődnek e kopár sivárságba az új alföldi erdők, nyáarak és tölgyek.

A két-hároméves hortobágyi erdők máris csodát műveltek: közelükben szépen zöldel az egységes, zárt gyeptakaró, itt még nem mutatkozik az ősz, mint a széljárta, az erdő védelmén kívül eső területeken. Az egyik hortobágyi akácos szélén hernyótalpas traktor hántja a gyepet, készíti a talajt az új hortobágyi erdőknek.

A gépkocsi megérkezik Vokonyára. Nemrégiben egyetlen erdőszlak jelölte a nagy pusztát közepén a helyet, most serény építkezés folyik: korszerű, minden követelménynek megfelelő munkásszálló épül, s hozzá üzemi konyha. Az építkezést még az őszi erdőszítés megkezdése előtt befejezik.

Az igazgató útja Vokonyáról Ohatra vezet, a hortobágy-széli erdőbe. Tizenhét balmazújvárosi fakitermelő dolgozik itt.

Elhelyezésük, ellátásuk a körülményekhez képest megfelelő, csak egy hiba van: a fakitermelők keresete fölötté alacsony. Az igazgató összeül a munkásokkal, hogy kiderítse ennek okát. *(Ez is egyik feltétele a szép eredményeknek, hogy a munkásokkal közös egyetértésben, tanácsaik meghallgatásával hozzák az intézkedéseket.)* Hamarosan megállapítja, hogy a munkásokban megvan a munkakészség, jó a versenyszellem, a szerszámokról az erdészek jól gondoskodtak, de a munkások még gyakorlatlanok. De nem is ez a fő hiba, hanem rossz szervezetben végzik az akácok tuskós termelését. Nem megfelelő a létszám, két-három gyengébb munkás miatt a többiek sem tudnak keresni. Intézkedik, hogy ezek a segédmunkát végezzék: gallyazzanak.

... Az ellenőrző körút utolsó állomáshelye: a guthi erdészet. Szombat délután van, a munkások szétoszlottak a környező községekbe: Adonyba, Mártonfalvára, Acsádra. Egyedül László János felterhelő brigádvezető jár még a rakodón, az imént indította útba a reggel óta megrakott két vagon tüzifával és rúdíával.

Örömmel üdvözlí az igazgatót. A téma most is, mint sokszor ezen a napon: az árleszállítás.

Elmondja László elvtárs, hogy nagy örömmel fogadták az árleszállítást, ki is számították, hogy minden száz forint 15—20 forinttal ér többet, s noha négyéves házas, most tudnak bútort vásárolni. Az előző napon felvett fizetésének javarésze már bútorra ment.

Aztán siet ő is haza, tisztát váltani, mert a munkások estére ismét Guthon gyülekeznek, az erdő mélyén, a kultúrházban mozielőadást tart a MOKÉP. Az erdészet vezetői rendszeressé akarják tenni az erdőben is a mozielőadásokat. Könyvről, folyóiratokról eddig is gondoskodtak, ezután mozijuk is lesz, hetenként vagy kéthetenként.

Az előadást megelőző szünetet a guthi kultúr csoport lányai táncpróbával töltik el. Kiss Istvánné, anyagbeszerző arra is szakít időt, hogy a kultúr csoportnak segít. Az ő irányításával folyik most is a próba.

Aztán gyülekezni kezdenek a kultúrházban a mozielőadás nézői, köztük Tóth Pál munkaéremrendes, Sárközi Bertalan, aki

Jószai András méltó versenytársa, a legutóbbi dekádiban is 370 százalékot teljesített, *Losonczi* Béla könyvelő, *Varga* elvtárs, az erdészet párttitkára, *Ölvedi* elvtárs erdészetvezető, fakitermelők, erdőápolók, erdészek és még sokan a környékről. Megtelik a terem, kiálszanak a lámpák, megjelenik a színpad vásznán a „Nyugati övezet” című magyar film első kockája.

A debreceni erdőgazdaságban nem feledkeznek meg a szórazásról sem.

A dolgozókról való gondoskodáshoz ez is hozzátartozik.

Mozielőadás után megszólal a zene, a fiatalság táncra perdül. Többen az asztalokat ülik körül és szemlélődnek. Vas Sándor odaül a munkások közé, bor kerül az asztalra, csendesen poharaznak, beszélgetnek. A volt famunkás (Vas elvtárs a faiparban dolgozott korábban) barátokra talál az erdő munkásaiban. S a poharak csengése közben változatos beszélgetés közt ismerkedik az ember a másik emberrel: munkás a munkásigazgatóval és megfordítva. Olykor belekapcsolódnak a termen átviharzó nótázásba, majd ismét az „ügyeknek” adják át magukat, előhozván problémákat, örömeiket, gondokat.

Az igazgató élénken figyel minden szóra, különösen érzékenyen reagál a felvetett panaszokra.

László János munkaruhát kér a felterhelőknek. Az igazgató megnyugtatta, hogy hamarosan az is meglesz. Készen nem kaptak elegendőt, vett a gazdaság tehát anyagot és házilag készítenek el mintegy ötven munkaruhát. *Sárközi* Bertalan azt panaszolja, hogy házába becsorog az eső, a lakást pedig az erdőgazdaságtól kapta. Az igazgató feljegyzi a sérelmet, szeme *Ölvedi* erdészetvezetőt keresi, s hamarosan megtalálja egy másik munkáscsoportban. Vidámak, felszabadultan fújják a nótát. „Kár lenne őket megzavarni” — gondolja az igazgató, s megnyugtató szándékkal fordul *Sárközi* Bertalanhoz, az élmunkáshoz:

— Intézkedem, elvtárs!

És *Sárközi* Bertalannak ez elég, mert ha Vas Sándor azt mondja, hogy „intézkedem”, akkor úgy is lesz.

ÚJ ERDŐK BÖLCSŐJÉNÉL

A haladó erdészeti hagyományok legjelentősebb alakja, *Kaán* Károly, aki a kilencszázas évek elején fejtette ki hasznos tevékenységét, célul tűzte az Alföld fásítását. Természetátalakító fásítást akart, erdősávok ültetését, új erdők telepítését. Egyik művében írta: *„Törvényes úton kell gondoskodnunk arról is, hogy erdőt telepítsünk az Alföldre! Törvényes úton kell végül szabályoznunk és biztosítanunk a vízmosások megkötését, a kopár földek befásítását...”* *Kaán* Károly lelkes írásai, bátor úttörő munkája erdőmérnökgenerációknak tette szívügyévé az Alföld fásítását.

E haladó hagyományokon nevelkedett mérnökök egyike *Lesznyák* József, a debreceni erdőgazdaság erdőművelő főmérnöke, akit november 7-én a „Magyar Munka Érdemérem”-mel tüntettek ki.

Lesznyák József szepességi származású, mint mondja, az „erdők ölén” nőtt fel. Szülei kisparasztok voltak, s gyermekkorában ő is fuvarozott a felvidéki erdőkben és hamarosan megszerette az erdész pályát is. Az egyetemi tanulmányok elvégzése után, mint sok társa, ő is magáévá tette *Kaán* Károly célkitűzéseit, s amikor a kormány a jószándékú, haladó gondolkodású erdészek követelésére nagynehezen hozzájárult az „Alföld fásításához”, *Lesznyák* József is alkalmazást kapott az alföldfásító mérnökök sorában. Nagy ambícióval kezdte el munkáját Debrecenben: községfásítási terveket készített. Szorongva és lelkesen várta a tervek megvalósítását. Az első csalódás akkor érte, amikor a földbirtokosok megtagadták a helyet és teret a fásítástól. Azt mondták, hogy az ő birtokukon ők az urak, s ott ne vegyék el a helyet a hasznosítható növények elől, rakják a fákat, ahova akarják, de az ő rovásukra ne csináljanak terveket. A második, a nagyobb csalódás a kormány részéről érte a lelkes fásítókat: a kormány semmibevette a mérnökök buzgalmát. Tervezni engedte őket, de a kivitelezéshez még a minimális támogatást sem adta meg. A bethleni szanálások idején pedig (1930-ban) szélnek eresztették az alföldfásító mérnökök legtöbbjét, pedig már addig

is félfizetésen, éhbéren küzdöttek eszményükért. Elbocsátották Lesznyákat is. Az alföldfásító terveknek 1—2 százalékánál többet nem is valósítottak meg. De Lesznyák és mérnöktársai szívéből nem tudták kiölni a vágyat, hogy egyszer valóra váltsák Kaán Károly álmát és erdőt ültessenek a kapitalista erdőpusztítások helyén, a kopárokra, a futóhomokra, a szikre és buckákra.

Lesznyák a felszabadulás óta Debrecenben dolgozik és keserű szájjal emlékszik vissza azokra az időkre, amikor a legszebb, népgazdagító álmok a földbirokos arisztokrácia önkényén akadtak meg. Amit annakidején annyira gáncsoltak, erdősíteni ma nemcsak szabad, hanem kötelesség. A törvény, a terv írja elő, amit Kaán Károlyék megszerettek volna valósítani.

A debreceni erdőgazdaságnak 1953-ban 2275 hektáron kell erdősítenie, ebből 167 hektárt lombmaggal, 1208 hektárt lombcsemetével és 900 hektárt fenyőcsemetével. Erdőápolást 16.244 hektáron és a tisztítást 835 hektáron kell végrehajtania. *Ezek a számok azt mutatják, hogy közel 20.000 hektáron nőnek már az új erdők Hajdu-Biharban: csemeték, fiatalosok.*

Lesznyák főmérnök elvtárs már komoly erdőművelési tapasztalatokról tud beszámolni.

— Mi érdekli az elvtársakat? — kérdezi és arca készséget árul el, noha asztalán szétteregetve hevernek az akták.

— Minden — hangzik a konkrétan nem nevezhető válasz. — Az aktákról ítélve, nem szűkölködnek írásbeli munkában.

Nevet.

— Nem mondom, hogy kevés az adminisztráció, de amivel most foglalkozom, igazán eleven dolog. Aktának is maga a gyakorlat...

— Ez furcsán hangzik.

— Az erdősítési alapokmányokat ellenőrzöm. Eleinte lázadtam ellene, mert gyakorlati ember nem kedveli az irka-firkát. Ma már belátom, tévedtem. A legjobb nevelő, kitűnő ellenőr egy-egy ilyen lapocska. Tavaly Vajdalapason előfordult, hogy Szarvas Mária erdészünk helytelenül végezte az elegyítést, táblánként ültette el a különféle fafajokat. Az idén ez már nem fordulhat elő — felel meg egy alapokmányt —, ez a kis lapocska akadályozza

meg. Az alapokmányban megvan, hogy milyen távolságra, milyen fafajt kell ültetni, milyen gödröt kell ásni, stb. Egyetlen, amit hibáztatok: magunknak kellett az ürlapokat vonalaznunk, megírunk, elkészítenünk.

Lesznyák elvtárs kitekint az ablakon, a debreceni utcára lassú, őszi eső szemetel.

— Ez jó — mondja. — Egész éjjel esett, s az eső ebben a pillanatban az erdősítők öröme. Mindjárt könnyebben megy a szedés és az ültetés.

— Az ilyen száraz őszön mutatkozik meg igazán a szakszerű talajelőkészítés előnye.

Bólogat.

Telkintete keresztültör a sárga falakon, már nemcsak a szemetelő esőt, de egész Hajdú-Bihart látja, akár egy óriás térképet, rajta az erdők zöld foltjaival.

— Az erdősítések nagy hányadát homokon kell végrehajtunk — kezdi el nyilatkozatát —, a homokon körmös traktorral nem boldogulunk, a futóhomokos területeken meg helytelen lenne talajelőkészítést végeznünk, hiszen éppen a talajt valamennyire megkötő növényzetet távolítanánk el vele, nem beszélve a csemétét pusztító homokverésről. A sok homokos terület ellenére a talajelőkészítés 40 százalékat traktorral végeztettük. Ez a százalékarány a jövőben emelkedni fog, mert egy, a homokon is jól alkalmazható láncfalpas traktort kaptunk. A traktort kötött és közép-kötött talajon alkalmazzuk, s ott is csak az újonnan erdősítendő területeken. Megkíséreltük a vágásterületeken is, de az a tapasztalat, hogy a bentmaradt gyökérzet rongálja az ekéfejet, nehezíti a traktor munkáját, lovasekével jobb eredményt tudunk elérni. *A traktorokat, mihelyt elvégeztük a munkát, más gazdaságoknak adjuk segítségül.* A körmöseinket a szekszárdi és tamási gazdaság vitte el közelítésre, a láncfalpast meg, még mielőtt használatba vettük volna, az elmaradt sátoraljaújhelyi gazdaságnak adtuk.

— No, de azért nem alkudtunk meg! Hírét vettük, hogy Balsay László, a Hanság-fásító készített egy olyan ekét, amely erdő-

irtáson is bevált. Már szereztünk is egyet, csakhogy lánctalpas traktor kellett volna hozzá, a lánctalpasunk meg jelenleg Sátor-
aljaújhelyen van.

— Általában az ősz a talajelőkészítés ideje. A jobb homokon el is végezzük időben, csak a futásra hajlamos homokot halasztjuk tavaszra, kivéve, amit már említettem, a futóhomokot.

— Erdősítéseinket komoly talajvizsgálat előzi meg, azonkívül állandó kísérleteket végzünk a tudósok és kutatók irányításával, ami időnként új szemléletet ad munkánkhoz. Ahol lehet, összehasonlító talajvizsgálatot végzünk: a már meglévő állományok talajszelvényét összehasonlítjuk az erdősítendő terület szelvényével, s úgy vonjuk le a következtetést a fafajra vonatkozóan. A talajvizsgálatot homokra és szilikre is kiterjesztettük, homokon Magyar Pál, sziken Turi E. emér ERTI-kutatók irányításával folyik a talajvizsgálat. Sovány homokon az erdősítést megelőzően, tavasszal csillagfürtöt vetünk, ősszel beszántjuk és hasznos zöldtrágya lesz. A sziken viszont mésziszapozással kísérletezünk. Ugyanakkor talajművelési kísérletek is folynak, annak megállapítására, hogy milyen legyen a szántási mélység, hányszor szántunk. Már a szántást megelőzően gondolunk a pajod-kár elleni védekezésre is.

— Ugye, a pajod-károsítás igen magas a gazdaság területén?

— Sajnos, igen. Különösen a jó barna homokon... Nálunk egy négyévenként és egy háromévenként rajzó cserebogártörzs garázdálkodik. Ezért fordult elő két egymást követő évben is a rajzás. Különösen nagy a fertőzés Debrecen, Bocskai-kert és Hajduhadház területén, azonkívül Guth egyes helyein. A többi területen közepes, a sovány homokon meg jelentéktelen. Veszedelmes ellenség a pajod. Például Hajduhadházon tíz hektáron telepítettünk fekete fenyőt, a megeredés 87 százalékos volt, s ilyen megeredés után minden csemete kipusztult az utolsó szálig a pajod-károsítás következtében. Ezeken a területeken, míg a megfelelő, olcsó védekezést nem találjuk meg, nem szabad erdősíteni. Az új erdősítési tervben már csökkentettük is a fenyő arányát. Bár olyan területeink is vannak, ahol a pajod idősebb tölgy-csemetéket pusztít el évről évre. A debreceni Nagyerdőt nem

szeretnénk alacsonyabbrendű fajokkal elcsúfítani, de a pajod, a megerősödött kis tölgyfák gyökerét is elrágja.

— Mi a védekezés?

— A vontai csemetekertben eredményes kísérletet folytattunk Agritox-xal, csak hát igen drága. Szántás előtt Agritox-xal szórtuk be a területet, aztán beszántottuk. Az idén a vontai kertben nem volt rágás, noha említettem, hogy Hajduhadházon hogyan jártunk. Ez volna a megelőző intézkedés. Később, az erdősítéseknél, az elegyítést végezzük a pajod-károsításra gondolva. Szürke nyárt, amerikai kőrist, celtiszt rakunk közbül, ezek a fajok érzéketlenek a pajod-rágással szemben. Amerikai dióval is próbálkoztak korábban, de az amerikai dió nálunk nem vált be. Satnyán fejlődött, ma már nem alkalmazzuk.

— A legszebb része a munkánknak: az erdősítés. Túlnyomórészt új erdőket telepítünk, úgyhogy nálunk a természetes felújítás alig jön számba. A tölgyerdősítés egyharmadát makkkal végezzük, a többit csemetével. Makkvetéshez a Szabó-féle újítással megoldott mezőgazdasági vetőgépet használjuk, a géppel természetesen sorosan vetünk. A kézi vetést csak bő makktermés esetén csináljuk sorosan, általában a fészkes vetés a kézi módszer. Eddig mintegy 360 hektáron végeztünk gépi vetést, ezzel igen nagy megtakarítást értünk el. Ősszel Tiszacsegén 60—70 hektárt vetünk még géppel. A csemetekerti makkvetésnél a gép nem vált be, nem szórta elég sűrűn és szélesen a makkot.

— Melyek az őshonos fajok?

— A tölgy, magaskőris, ezüstjuhar, cseresznye, vadkörte, tátarjuhar, vörösgyűrűsom, kecskerágó...

— S a nyár?

— Igen, a szürke nyár, fontossága rögtön a tölgyé után következik. Ötven-hatvan évvel ezelőtt még a homokbuckán is a tölgy volt az ősalomány — folytatja Lesznyák elvtárs. — A vízszabályozással azonban lesüllyedt a talajszint, a tölgyet a rossz vízgazdálkodás miatt a dombhátakra telepíteni nem lehetett, helyükbe akácot tettek, ami eleinte kiválóan ment. Az akác jól fejlődött, jó anyagot szolgáltatott. De a sarjfelújítás mind jobban

kizsákmányolta a talajt, s ma már hadat kell üzennünk sok helyütt az akácnak. Ahol az akác már nem megy, helyébe fenyőt teszünk. Ahol azonban jó még a talaj az akácnak, oda akácot ültetünk celtisszel és nemes nyárral elegyítve. A monokultúrák helyén most mindenütt elegyes állományokat létesítünk.

— Négy állománytípust alkalmazunk. *I. Tölgyállomány:* 60—70 százalék tölgy, 20 százalék vadcserezsnye, 10 százalék hárs, 10 juhar. *II. Akácállomány:* 60 százalék akác, 20 százalék celtisz, 10 százalék nyár, 10 százalék erdei fenyő. (A fenyő csoportosan, foltonként.) *III. Fenyőállomány:* 60 százalék fenyő, 20 százalék celtisz, 20 százalék szürke nyár. *IV. Nemesnyár-állománytípus:* 40 százalék nemesnyár, a többi töltelékfű, juhar, amerikai kőris, esetleg hárs. Ha tölgyet makketéssel helyezzük el a területen, akkor az elegyes fákat csak a harmadik évben hozzuk be, egyébként azonnal elegyesen telepítünk.

— Általában a gödrös ültetést alkalmazzuk. Az ültetők fából készített villát tartanak a kezükben, annak a fel nem hasított végével lyukat ütnek a gödör alján, hogy a leghosszabb gyökérnek is helye legyen, a csemetét a villa közé fogják és a botot átfektetve a gödrön, középre állítják. Kikapával ráhúzzák a földet, lábbal tömörítenek. Halad az, ha nem is annyira, mint a szovjet gép.

— A szovjet csemeteültető gépnek különösen a mezővédő fásítás terén van nagy jövője. Ahol alkalmaztuk, a gépi ültetésű csemeték megeredése és megmaradása egyenlő volt a kézi ültetésűével. Mintegy harmincszázalékos megtakarítást értünk el, pedig gépkezelőink még gyakorlatlanok.

— Az erdősítéseknel húsztagú brigádaink vannak, egy-egy brigád két-két munkacsapatra oszlik. Minden brigád élén egy szakképzett felügyelő áll, nagyobbára kiváló szakmunkásainkból. A szíken két gödörösóra egy ültető, homokon egy gödörösóra egy, vagy ritkán két ültető jut. A csemetét vödörben hordják, csupán elegyes ültetésnél van külön csemetehordó, aki a csemetéket a megfelelő elegyítés szerint a gödörhöz osztja el, hogy az ültetők haladása biztosítva legyen.

— A sorok jelzését többféleképpen csináljuk. Vagy dróttal,

amelyen rongyocskák jelzik a csemetetávolságot, vagy három-kerekű sorjelzővel, a kerekéken kúpocskák vannak, amelyek azonnal megjelölik a csemeték helyét is, vagy a vetőgép-csoroszlyára szerelt sorjelzővel... A szabályos, szakszerű ültetést a jó megeredés igazolja, bár minőségbeli különbség a megeredt csemeték között is lehet, megmutatja az, melyik erdősítő végzett jó munkát, melyik hamarkodott, hanyagolt. De a megeredés még nem minden, kemény küzdelmet kell folytatni a megmaradásért, s e küzdelem központja a pontos ápolás. Mi az ápolást kétféle módon végezzük: ahol csak lehet, köztes műveléssel, egyebütt házilag.

— Mit szólnak a tudósok a köztes műveléshez?

— Ellene vannak, de lehet és kell erről a kérdésről vitatkozni. Az erdészeti kongresszuson ez a kérdés elég élesen felvetődött. Mert a köztes valóban tápanyagot von el a csemetétől. Igen ám, de a gyom még többet. *A mi köztesművelőink évente nyolcszor is kapáltak, meg lehet nézni azokat a csemetéket, szépen nőnek. S a munkaerő-kérdés is megoldódik.* Köztestermelőink, akik nagyobbára munkások, kisparasztok, nyugdíjasok, mind megszeretik az erdőt. Szinte az erdő szeretetére nevelünk embereket általa. Nem megy ritkaságszámba, hogy a köztestermelő a hiányosan kelt tölgyet magaszedett makkal önként pótolja, ne legyen az ő erdeje csúnyább, mint a szomszédjéé.

— Hány esztendeig engedélyezik a köztesművelést?

— Záródásig. Az akác általában a második évben záródik, a nyár a harmadik év végén, a tölgy az ötödik-hatodik esztendőben.

— Házilag mivel végzik a kapálást?

— Míg nagy gyom nincs, Szabó II. zsilrendszerű kapautításai megfelelnek, nagyobb gyomnál már tárcsás rendszerű művelést alkalmaztunk. Rájöttünk azonban, hogy a tárcsa csak elmorzsolja a gáz, de a gyökeret nem semmisíti meg. Kis László elvtárs, Bánkon, 3—4—5-ös ekét készített ápoláshoz, ez megfordítja a gyomot gyökérrel felfelé, mint a szántás. Az újítás nagy gyom esetében, hármas ekével használható, kisebb gyomosodás esetén négygel, öttel. Sokféle talajművelési eszközünk van, s ez

nagy előny, mert minden körülmény esetén a legjobbat választhatjuk ki. A magam részéről helytelennek tartom országos talajművelési eszköz készítését, hiszen hely, időjárás, talaj és sok minden befolyásolja a használhatóságot.

— A tisztításnál szakítottunk a részes tisztítással. Bevezettük a teljesítménybérezést, helyi normákat vettünk fel. A részes tisztításnál ugyanis a munkások érdeke ellentétben áll az erdészetek érdekével. Ők a vastagabb, szebb fákat akarják kivágni, hiszen abból részelnek. Így tettek tönkre a Bocskai-kertben egy öthektáros akácost. A teljesítménybérezés óta az érdek közös, a munkásnak is könnyebb kivágnia a satnya, gyenge fácskát. A teljesítménybéres tisztítás nem oly költséges művelet: a kikerülő gally így is eladásra kerülhet.

— A megmaradás, tavaly 72–73 százalékos megeredés után, 54 százalék volt. Az idén 82.1 százalékos megeredés után 70 százalékos megmaradást értünk el. A jövőre vonatkozólag pedig ígérhetem, hogy még jobb lesz a megmaradás. A túlzott fenyősítést csökkentjük, s ezzel egy rontó tényezőt küszöbölünk ki.

Eddig Lesznyák főmérnök elvtárs tájékoztató nyilatkozata. Már is az akták fölé hajol, azzal a fogcsikorgató elszántsággal, amellyel a gyakorlati ember novemberi erdősítések idején a négy fal közti papírmunkát végzi.

Egy nyugtatója azonban lehet Lesznyák elvtársnak: vannak kitűnő munkásai, erdészei, erdészetvezetői, akik szívükön viselik az új erdők sorsát és szorongva, kitartóan, lelkesen állanak új erdőink bölcsőjénél.

Érdekes kölcsönhatást figyelhetünk meg az új erdők telepítésekor: az ember erdőt teremt a homokbuckára és szikre, megváltoztatja a természetet, — az új erdő, az erdősítés pedig az ember jellemén idéz elő változásokat.

Ha kezünkbe vesszük a Minisztertanács és a SZOT vándorzászlájának átadási ünnepségén megjutalmazottak névsorát, büszkén állapítjuk meg, hogy túlsúlyban vannak köztük az erdősítők: *Ale István* (Tiszacsege), *Kun Margit* (Bánk), *Ecsedi Margit*, *Szarvas Zsuzsanna* (Tiszacsege), *Bályi Etel*, *Gombos Ilona* (Bagamér), *Temcsuk József*, *Vass Katalin*, *Nagy Julianna* (Deb-

A várhegyi vasúti rakodón dolgozik Tóth Pál, a debreceni erdőgazdaság munkaérdemermes szakmunkása. Mint rakodó kezelő járul hozzá, hogy a dolgozók tűzifaellátása biztosítva legyen

Szilágyi Teréz (Püspökladány), a debreceni erdőgazdaság munkaérdemrendes erdősítő munkacsapatvezetője suhángot emel ki

A Zetor-vontatású csemetekiemelő nyomában a csemeteszedő lányok az ámor csemetéket gondosan kötegelik és azonnal elvermelik

Az ebesi csemetekertnek korszerű munkásszállója. Az ákác-csemeték szedésénél dolgozó D. Nagy Ilona és Szilágyi Katalin gumicsizmát, munkaruhát és védőkesztyűt kaptak

**Munkában a Varga—Keresztesi-féle traktorvontatású
csemetekiemelőgép az ebesi csemetekertben**

**Nehéz Ilona és Kovács Piroška, az ebesi csemetekert
legjobb munkásai csemetét csomagolnak**

recen), s ki győzőné mind felsorolni. A munkaérdemrendes Szávó Julianna és Szilágyi Teréz is soktízezer fácska ültetésében részes.

Vagy vegyük az erdészeket. *Sarkadi* György külső-gutai pagonyerdész elegyítései mintaszerűek, izig-vérig erdőművelő. *Bányász* Mihály, a tiszacsegi erdészvezetőhelyettes, a sziklásításokat irányította oly szakértelemmel, hogy vendégeink, a szovjet professzorok is megdicsérték munkáját. *Somogyi* Károly nagycserei kerületvezető égermagvetéssel és nyárneveléssel végez kísérleteket, s szép eredményeket ért el a tisztításban és gyéritésben a női munkacsapatokkal. *Kálócki* István erdészvezető (jelenleg Kisújszálláson) a halápi erdészterületén végzett mintaszerű erdősitést. Homokbucka-oldalakon ültetett hosszúgyökerű tölgy-csemetéket, amelyek szépen megmaradtak. *Balogh* József pagonyerdész a maggyűjtést szervezte meg kiválóan. Maggyűjtő brigádokat állított össze, ponyvával és szükséges maggyűjtőeszközökkel látta el őket. Az idén hársból 3600 kiló magot gyűjtetett.

AZ EBESI „CSEMETEGYÁR”

Az ebesi csemetekertet nem annyira a módszerek nagyüzemisége, mint a közel 200 holdas területe miatt nevezték el nagyüzemi kertnek. Pedig hát egyideig Ebesen is csak kézzel, kézi kapával művelték a csemeték közét, ásóval mélyített gödörbe döntötték a csemetét a szedők, vagyis éppoly kezdetleges módszerrel dolgoztak, mint mindenütt másutt, az egészen kicsi csemetekertekben.

Egyszer a csemetekertnek kipróbálásra küldtek egy sorközlkapát, amelyet kézzel kellett még mozgatni, de a teljesítménye fölötte állt a régi kapáénak. Aztán egy lóvontatású kapaujítást próbáltak ki. Munkások, erdészek mind megcsodálták az új eszközöket, talán idegenkedtek is egy kicsit az ismeretlen szerszámoktól, mígnem egy napon működésbe lépett a munkás és az erdész képzelete, segítette a lelkesebb mérnökök egyrésze is és — hamarosan újítások tömege lepte el a kertet. Eleinte főleg kapálógépeket készítettek az újítók, lóvontatásra, traktorvontatásra, megváltoztatták a motoros fűrgekákak kését is — s amikor az

őszi csemetekiemelés időszaka közeledett, már módszeresen kezelték az újítások ügyét. Feladatul tűzték ki egy csemetekiemelő készítését, hogy a legszűkebb keresztmetszetet, a csemetekiszedés nehézségeit megszüntessék. Elvégre nem mindegy, hogy hatmillió csemetét kézzel, vagy géppel emelnek ki helyéből.

Varga József ötletéből meg is született 1951 őszén a *Varga—Keresztési-féle traktorvontatású csemetekiemelőgép*. A szovjet csemeteültetőgép vázára U-alakú félcsovét szereltek, hátrafelé emelkedő lejtéssel. Az U-alakú félcső az újítás lényege, ez a tulajdonképpeni kiemelő eke, amely a földbe fúródva megfelelő mélységből felemeli a csemetét a talajjal együtt, aztán megporhanyítva visszajéti. Utána már könnyűszerrel, a gyökerek bántalma nélkül emelhetik ki a szedők a csemetéket.

A csemetekiszedőgép forradalmat csinált. Nyomában számos más újítás született: csemetevisszavágó, csemetecsomagoló. „S”-kapocs készítő és így tovább. Az ebesi kert már nemcsak papíron volt nagyüzemi, hanem a gyakorlatban is. Traktorok fürgén zúgtak a csemetesorok között és a kert munkásai kezdtek gépkelőkkel válni. Műhelyre lett szükség, ahol a gépek, szerszámok, újítások karbantartását végezték, tároló színekre lett szükség és a munkások nem érték már be azokkal a szükségépületekkel, amit a kulák hagyott ott, kopottan, kifosztva, elhanyagolva. Új munkásszállókra vágytak, kultúrteremre és szükségessé vált egy új irodahelyiség építése.

Az egyik újság riportot írt a kert munkájáról és az ebesi csemetekertet találóan „csemetegyár”-nak nevezte el.

Az ebesi kert újítói szívesen vették át más erdőgazdaságok újításait, tapasztalatait és felfedezéseik továbbadására több ízben is újítási tapasztalatcserét szerveztek, erdőművelők és újítók részvételével. A 200 holdas kert a további nagyüzemi kertek előfutára lett, és sokáig csak az újszegedi csemetekert léphetett a nyomába, ahol tudvalevően a lelkes erdészújító, Sipos kertkezelő elvtárs fejtett ki eredményes tevékenységet.

A két „gépesített” csemetekert 1952-ben párosversenyre lépett, ami a gépesítés további fokozása mellett szervezési kérdésekben is fejlődéshez, megszilárduláshoz vezetett. Ebben az

évben alakították ki Ebesen a szilárd brigádszervezetet. Minden brigád önálló területet kapott, amelyen a magvetéstől kezdve a csemeteszedésig lehetőleg ugyanaz a brigád végzett minden munkát, az előbbinél nagyobb felelősséggel. A területelhatárolás és a munkabrigádok, ezeken belül a munkacsapatok kialakítása a munkaversenyt is realisabb alapokra fektette, s a mennyiségi munka mellett a munkák minősége is ellenőrizhetővé vált. Innen már csak egyetlen lépés kellett az egyénenkénti értékeléshez, amit ma már minden lehető munkahelyen alkalmaznak Ebesen.

*

A Varga—Keresztesi-féle csemetekiemelő-gép országosan is nagyjelentőségű újítás. Amellett, hogy a csemetekiemelés terén még ma is a legjobban használható gépi eszköz, felhívta a figyelmet a csemetekiemelés gépesíthetőségére, és kedvet adott más újítóknak is, hogy a talajviszonyoknak megfelelő kiemelő konstruálására végezzenek kísérleteket. Nyomában lóvontatású és Zetor-vontatású kiemelő eszközök születtek, amelyek egy-egy talajviszonynak vagy időjárási helyzetnek megfelelően hasznosan alkalmazhatók.

A Varga—Keresztesi újítás, tekintve, hogy G—35-ös vontatót igényel, különösen száraz őszön gazdaságos.

Ferenci József, az ebesi csemetekert vezetője, az 1952-es tapasztalatok alapján kimutatást készített a gépi csemetekiemelés gazdaságosságáról. Ferenci elvtárs a következőket írja:

„Csemetekertünkben 100 hektáron művelünk csemetét, suhán got és sorját. Az idén 10 millió különböző fafajú csemetét fogunk az erdőgazdaságnak és az országfásítóknak kiadni. De a csemetekiemelés nem egyedülálló feladat, mert emellett 50 hektáron talajelőkészítést, 30 hektáron pedig őszi vetést, dugványozást és iskolázást kell végezni, valamint a kiemelt 10 millió csemete csomagolásáról és elszállításáról is gondoskodni kell.

Ilyen nagymennyiségű csemete kiemelése kézierővel mindenütt komoly feladatot jelent, hiszen megközelítőleg 100.000 munkaóra felhasználását igényli. Éppen ezért hívtuk fel már az

elmúlt évben újítóink figyelmét egy csemetekiemelőgép szerkesztésére. Segítségünk és irányításunk azzal járt, hogy elkészült a Varga—Keresztesi-féle traktorosvontatású csemetekiemelőgép, amellyel az elmúlt év őszén 2—300.000 csemetét emeltünk ki üzemegységünkben. Ez év tavaszán kétmillió csemete kiemelésénél használtuk a traktorvontatású csemetekiemelőgépet. Noha kedvezőtlenebbek voltak a körülmények, jobb szervezéssel és őszi tapasztalataink felhasználásával még olcsóbbá tettük a tavaszi kiemelés munkálatait.

A következőkben néhány jellemző számadatot szeretnénk közölni.

Kiemelésre került 500.000 ámorfa csemete (folyóméterenként 10—15 darab, 26 cm-en felüli gyökérhosszúság), amelynek kézi kiemeléséhez 5200 forint munkabérre és 2512 munkaóra lett volna szükség, géppel viszont 791 forint munkabért és 1000 forint idegen gépi energiát igényelt; egymillió akáccsemete (folyóméterenként 1—10 darab, 26 cm-en felüli gyökérhosszúságú), amelynek kézi kiemeléséhez 30.900 forint munkabérre és 14.927 munkaóra lett volna szükség, géppel viszont 2069 forint munkabért és 28.880 forint idegen gépi energiát igényelt; 500.000 tölgy-csemete (folyóméterenként 15—20 darab, 26 cm-en felüli gyökérhosszúságú), amelynek kézi kiemeléséhez 5200 forint munkabér és 2512 munkaóra lett volna szükség, géppel viszont 1227 forint munkabért és 600 forint gépi energiát igényelt.

A kétmillió csemete kiemelésénél tehát a kézi kiemelés költségeivel szemben 32.738 forint önköltségcsökkentést értünk el emellett, hogy 18.079 munkaórát is megtakarítottunk.

Nagy előnye még a gépi kiemelésnek az is, hogy a géppel kiemelt csemeték minősége is sokkal jobb a kézzel kiemelteknél, mert a gyökérzet egyenletes, egyforma, a hajszálygyökérzet dúsabb és nincsenek a kézi ásó által jelentkező gyökérsérülések.

Meg kell említenem még, hogy a tavaszi kiemelést már darabbérben végezték, és az új normák bevezetésével, annak ellenére, hogy a kifizetett munkabérek összege globálisan csökkent, az egy dolgozóra eső órakereset emelkedett.

Tehát mind a gazdaság, mind a dolgozók előnyösebb alapon végezték el a csemetekiemelést (1952. október 5.).”

*

Egy esztendő telt el azóta, hogy *Ferenci* elvtárs feljegyezte a gépi csemetekiemelés tapasztalatait, azóta már három Varga—Keresztési csemetekiemelő és számos más típusú, kisebb teljesítményű kiemelőgép dolgozik a debreceni erdőgazdaságban. Minden csemetekertben, ahol arra csak mód van, gépi erővel szedik a csemetét. *Ebesnek immár versenytársa is akad a gazdaság területén: a derecskei nagyüzemű csemetekert.*

Ha valaki ma vetődik a csemetekertbe, csak a meghagyott régi épületekről emlékezhetik az ebesi csemetekert indulásának nehézségeire, amikor a munkások még mostoha elhelyezési viszonyok mellett, kínzó, keserves kézi munkával végezték mindennapi nehéz munkájukat.

Ma már a kertnek mintaszerű legény- és leányszállása, kultúrterme, üzemi konyhája, irodája, garázsa, raktára, kovácsműhelye és számos melléképülete van. A kertben G—35-ösök és zetorok berregnek, lovak és ökrök vontatják a kis kiemelő ekéket, nótázó lányok szedik, kötözik, csomagolják a csemetét. Az üzemi konyhán tartalmas és ízletes ételt főznek, amit olcsón kapnak meg a munkások, mivel a nyersanyagot nagyrészt házilag termelik a konyhakertben és a disznóólban. Munka után sokféle szórakozás vár a kert munkásaira: rádió, gramofon, könyvtár, sakk, asztalitenisz, röplabda, futball. Oktatást tart a DISZ, kultúr-műsort szervez a szakszervezet.

Élénk, vidám, felszabadult élet folyik Ebesen, és találóan mondja *Szabó Mihály* Zetor-vezető: „Hát elvtárs, mi már csak itt vagyunk otthon igazán! Kultúrterem, tánc, mindenféle szórakozás vár bennünket esténként. Ugy gondolom, a munkaerő biztosítása is azért könnyebb nálunk, a csemetekertben.”

A munkások zöme évről évre leszerződik az ebesi kertbe, és így legtöbbjük már többéves tapasztalattal rendelkezik, éppen ezért a verseny során sem mutatkozik éles különbség az egyes teljesítményszázalékok között. Igen nehéz kiemelni a jó mun-

kások közül a legjobbakat. Az ebesi csemetekertben egész sor „szakmunkás-tekintély” dolgozik: *Nehéz* Ilona, *Kovács* Piroska, *Nagy* Júlia és a többiek. Kiváló munkájuk abban is megnyilvánul, hogy módszerüket szívesen adják át újabb munkatársaiknak. Így van az, hogy például *Bana* Margit csak az idén került a kertbe s máris munkacsoportvezető, teljesítménye gyakran eléri a 140 százalékot is, a DISZ fiataljai őt választották titkárnak.

S az újítási kedv percre sem lankad: a meglévő gépek tökéletesítését tűzték ki célul. Hadd váljék a dolgozók munkája mind könnyebbé, kényelmesebbé! *Kis* Sándor elvtárs, a kovácsműhely vezetője például ülést szerelt a motoros planett-kapára. Eddig naponta tízkilométereket gyalogolt a gépkezelő a motoros kapa nyomában, ma az ülésről kényelmesen, jóval kevesebb fáradsággal irányítja a gép útját.

FAKITERMEELÉS — SZALLITAS

1951 október vége.

A guthi erdészet várhegyi erdejében balta csattog, fűrész muzsikál, dőlnek a fák. Roppant csatazaj veri fel a levelét hullató akácerdőt, de a robbanások itt az új élet ígéretét hirdetik, akárcsak az atomenergia a Szovjetunióban, amely hegyeket bont meg, hogy utat nyisson folyóknak, tengereknek. Kisebb dolog ez, ami itt történik, de ez is része a békeharcnak, amelynek élén a Szovjetország halad.

Egy cinke riadtan száll ágról ágra, tollait felborzolja a rémüllettől. Hajnali csendes birodalmát milyen zaj, kiáltozás veri fel — nem értheti.

S most egyszeriben még furcsább dolog történik. Mintha az ütközet befejeződött volna, roppant némaság nehezedik a tájra. A balták nem koppannak már az akácok tövén, a fűrész zenéjét nem viszi a szél, a fák nem dőlnek recsegettve a sűrű avarra.

Tizenegy előtt két perccel megnyílnak a bokrok a tisztás körül, az erdőből fejszével és fűrészszel a vállon néma harci rajok bukkannak elő. Szó nélkül jönnek, arcukon komoly ünnepesség,

s úgy gyülekeznek az erdőgazdaság párttitkára körül, mint roham század a magasabb parancsnok köré.

Pontosan tizenegy órakor egy erdész lép ki a munkások csoportjából, zsebéből papírt vesz elő. A papírba ritkán tekint bele, fejből mondja a törtjegyű számadatokat.

— Elvtársak, én szeretném, ha azt jelenthetnénk a pártnak, hogy tervünket határidő előtt teljesítjük. Ehhez azonban tudnom kell, hogy mi a ti véleményetek. Nélkületek a vállalás írott malaszt maradna. A tervet csak közös erőfeszítéssel vihetjük a határidő előtti megvalósításhoz.

A figyelem nem lankad.

A nagyrészt DISZ-ifjakból álló munkacsapatok szorosabbra zárják a gyűrűt. Ott van közöttük *Tóth Pál*, *Vrancsik* és *Nyakacska* is, akik a pártkongresszusi versenyben országosan a legjobbak közé küzdöttek fel magukat, és munkájukkal nagyban elősegítették, hogy a guthi erdészet az ország legjobbjai között végzett.

Az erdész befejezte tervbeszámolóját. *Tóth Pál* felemeli kezét, jelezvén, hogy szólni akar.

— Elvtársak, mi a pártkongresszus idején megmutattuk, hogy helyünk van a DISZ-ben, hogy megértjük a párt határozatait, hogy tudunk harcolni komszomolista példaképeinkhez méltóan új, szocialista győzelmekért. Elvtársak, én tudom, hogy azóta mi nagyobbat nőttünk, mint a várhegyi erdő. A mi erőnket nagy pártunk növelte. Én munkacsapatom megbízásából kijelentem, hogy 1951-es fakitermelési tervünket december tízig befejezzük, mégpedig úgy fejezzük be, hogy javítjuk munkánk minőségét, emeljük a szerfa-százalékot, s a kitermeléssel egy időben biztosítjuk a kitermelt faanyag szállítását. Elvtársak, mi valamennyien vállaljuk, hogy az új normát 150 százalékra teljesítjük.

Taps veri fel az erdőt.

A cinke, amely már örvendve köszöntötte percek óta tartó nyugalma, ijedten röppent messzibb tájra.

Munkacsapatvezetők, munkások, gyermekarcú fiatalok csat-

lakoznak Tóth Pálhoz, és megtoldják a vállalást azzal, hogy március 9-ig az 1952-es év első negyedévi fakitermelési tervét is teljesítik, mégpedig úgy, hogy közben más erdészetek lemaradóinak is segítséget nyújtanak.

Az ország egyik legjobb erdőgazdasága, az ország legjobb fakitermelői harcot indítanak a jobb termelési eredményekért. Megfogalmazzák a vállalást, a levél utolsó mondatában már ez áll: „Nem nyugszunk meg abban, hogy csak mi érjünk el kimagasló eredményeket, csatlakozásra szólítjuk fel az ország összes fakitermelő munkásait.”

Az erdő felzúgott, mintha üdvözölné a kezdeményezést. Az akácok helyeselve bólogattak.

Hol vannak ezek az akácerdők a hegyvidék egetverő, óriási bükköseitől? Az itt dolgozó erdei munkások csak néhány éve ismerkedtek meg az erdővel, szakértelmük elmarad a visnyói, bükkhegységi erdei munkások szakértelmétől — de lelkesedésük, kitartásuk, párthúságuk a visnyóiaknak, a bükkieknek is példát mutat.

Nem ment ez mindig így.

Egy jó esztendővel előbb még a 70 százalékot sem tudták teljesíteni, azt hangoztatták, hogy magas, irreális a norma, lazítani kell rajta, és egyszerűen nem hitték el, hogy vannak erdőmunkások, akik 200 százalékot teljesítenek. Akkor érkeztek meg a kemencei erdőmunkások, hogy átadják tapasztalatukat. A kemencei munkások egy napig 300 százalékot teljesítettek. Nem boszorkányság, amit csináltak, csupán *bátran tértek át az új szovjet módszerekre. Alkalmazták a kettős ferdehajkót és szervezett munkacsapatokban dolgoztak, ahol az egyik munkafázis kiegészítette a másikat.* Egy hét se telt el, a várhegyi fakitermelők versenyre hívták ki mestereiket, és 323 százalékos eredményükkel az ifjú tanítványok kerültek ki győztesen. Akkor látták be, hogy nincs olyan norma, amelyet ne lehetne túllépni. A normákat igenis le lehet győzni akarattal, ésszerűséggel, első tekintetre lényegtelennek látszó módosítással.

*

Két esztendő telt el azóta, hogy először hallattak magukról a debreceni erdőgazdaság fakitermelői. Először, de nem utoljára. A várhegyi erdőrésznek azóta munkaéremrendes szakmunkása és sztahanovistája van. *Tóth Pál*, aki annakidején az országos versenyt indította meg munkatársaival, ma a „Munka Érdem-érem” tulajdonosa, *Jószai András*, a várhegyi erdőrészt országos-hírű talpfafaragója az országban az első erdőmunkás, aki kiérdemelte a sztahanovista oklevelet.

A módszerek is sokat változtak: ma már, ahol csak lehet, tuskósan termelnek, és a kidöntött fát szálában dolgozzák fel. A „célfeladatok” végrehajtásánál helyenként felhagytak a tuskós termeléssel, ezzel azonban a költség emelkedett. A vaktuskók kiszedése ugyanis jóval nehezebb, mint szálával együtt.

A gazdaság fakitermelési tervét az első félévben 138 száze-
lékra teljesítette.

Nézzük meg, milyen módszerrel érték el a kiemelkedő eredményt!

A fakitermelési munkák megkezdése előtt a súlypontos vágáshelyeken a vezetők és fakitermelő munkások részére szakmai oktatással egybekötött tapasztalatcserét szerveztek. A munka megkezdése előtt a brigádok és munkacsoportok kézhezkapták a fakitermelés lebontott tervét. A kéziszerszámokat és szükséges gépeket már a termelés megindulása előtt előkészítették. Előrelátóan gondoskodtak a szerszámok karbantartásáról. A nagyobb termelési helyeken szerszámélesítőket rendszeresítettek. Bevezették a szálában való zártciklusos termelést. Így tudták elérni, hogy a reggel kitermelt faanyag aznap nemcsak a rakodóig jutott el, hanem estére a vasút már a felvevő szektorhoz szállította. A szálában való termelésnél eredményesen használták a Varga-féle fűrgemotoros csörlőt. A fakitermelési eszközöket és gépeket a munkások szocialista megőrzésre vették át. A vágásvezető a napi teljesítményt minden este értékelte, és reggelenként a versenytáblán állott a legfrissebb eredmény: a brigádok, munkacsoportok, de az egyének is tudták, mit teljesítettek az előző napon. Így a munkások naponta értesültek keresetük alakulásáról, és minden nap új lendülettel álltak munkába az eredmények

megtartásáért és fokozásáért. A vágásvezetők az ebédszünetben *ismertették a napi sajtó híreit, és felolvasást tartottak az „Erdőgazdaság”-ból.* A szakszerű hossztolás végrehajtása érdekében 32 részvevővel hossztoló tanfolyamot szerveztek.

Debrecenben a szállítást nehéz a fakitermeléstől különválasztani: minden lehetőit elkövettek az azonnali szállításra. Felvételezés, átadás után nyomban rakodóra mozgatták a faanyagot. Szállításnál a gyakorlati tapasztalatok alapján 7 kilométernél nagyobb távolságra gépkocsit, háromtól hét kilométerig vontatót és 3—4 kilométerig fogatot alkalmaztak. A vontatók jobb kihasználása érdekében bevezették a három pótkocsis módszert, ez esetben az egyik pótkocsira mindig felterheltek, a másiktól mindig leterheltek, míg a harmadik állandóan mozgásban volt. A közbelső rakodókat a lehetőség szerint kiküszöbölték.

A közelítés és szállítás gyorsaságát és állandóságát biztosította továbbá: a közelítő utakat megfelelően karbantartották, így a takarmánnyal szűkösen ellátott lovak is jobb teljesítményt tudtak elérni. Az üzemi kocsisok lovaikat gondosan ápolták, és megszervezték az éjszakai legeltetést. A rakodói rend csökkentette a kívánt választékok berakási idejét.

A fakitermelés és szállítás terén kifejtett jó munkájáért a vándorzászló átadásakor számos munkás kapott pénzjutalmat. Köztük: *Loós Mihály* (Debrecen), *Kiss József* (Hajduhadház), *Berecki Sándor* (Bagamér), *Pereg István*, *Balog Imre* (Debrecen), *Csillag Jenő*, *Thuri Sándor* (Guth), *Szabó II. István* (Bánk) fakitermelők, *László János*, *Cs. Szabó János* (Guth) felterhelők, *Várfalvi Imre* (Hajduhadház), *Orosz József* (Debrecen) rakodókezelők, *Ungi Sándor*, *Kertész László* (Bánk), *Szabó Gábor* (Tiszacsege), *Matkó István* (Bánk), *Kertész Lajos* (Bagamér), *Kádár Lajos* (Nagycsere), *Simon József* (Guth), *Havrilla Sándor* (Debrecen) és *Pethő Gábor* (Hajduhadház) üzemi kocsisok.

BATOR KEZDEMÉNYEZÉSEK

A debreceni erdőgazdaságnak 8 erdészete van: *Guth, Nagycsere, Debrecen, Haláp, Tiszacsege, Bánk, Bagamér és Hajduhadház*. A nyolc közül hatnak önálló pártszervezete van. Önálló pártszervezet működik az erdőgazdaságok központjában is. *Laboda* Ferenc párttitkár elvtárs egyúttal munkaügyi előadó is, ami jó hatással van a termelésben megnyilvánuló pártvezetésre. A párttagság 85 %-a és a pártönkízüliek 55 %-a politikai képzésben részesül, azonkízü nagy gondot fordítanak a szakmai továbbképzésre is. A szakiskolák, technikumok és az erdészeti főiskola levelező hallgatói között igen sokan vannak a debreceni erdőgazdaság területéről, de a gazdaság vezetői az oktatásnak ezeket a lehetőségeit korlátozottnak találták, ezért minden lehető módot megragadtak a tanulás lehetőségeinek kiszélesítésére. Ágazatonként tanfolyamokat, a munkák megkezdése előtt tapasztalatcseréket rendeztek.

A pártirányítás érvényesülése megmutatkozik az élénk szakszervezeti munkán is: az üzemi bizottság a munkaversenyek fő szervezője és irányítója, jól aktivizálja az erdőgazdaság műszaki dolgozóit is. Az erdőgazdaság 589 dolgozója közül 484-en álltak versenyben, ezek közül 146-an párosversenyben. A szakszervezet kulturális téren is a legjobb eredményekkel dicsekedhet, s annak, hogy Halápon, Derecskén, Hajduhadházon és még több helyen jó kultúrcsoportok működnek, nem kis befolyása volt a termelési eredmények alakulására. A munkások összeszokottsága, az úgynevezett kollektív szellem a legjobb a gazdaság területén.

A párt, a szakszervezet és az igazgató mellett eredményesen és példaadóan érvényesült az üzemi négyyszög negyedik tagjának, *Hajtó* Imre főkönyvelő elvtársnak a munkája is. *Hajtó* elvtárs a pénzügyi kérdéseket nem kezelte elzárkózott módon, hanem azt mindig a gyakorlatra kivetítve szemlélte. Ha megnézzük a gazdaság negyedévi mérlegeit, azt láthatjuk, hogy *Hajtó* elvtárs a cserkéregapritástól a tuskótermelésig minden kérdésnél kimutatta a költségalakulások okait. S ahol a költségek rosszul alakultak, mindig felhívta a figyelmet a hibákra és a hibák ki-

javítási módjára. De nem elégedett meg a negyedévi mérleg gyors elkészítésével, hanem havonta, erdészetenként mutatta ki a felmerült hibákat, a rossz pénzgazdálkodást, s így mód nyílt arra, hogy időben felfigyeljenek a rontó tényezőkre.

Az üzemi négyyszög jó együttműködése nem hagyható figyelmen kívül, ha azt nézzük, hogy a debreceni erdőgazdaság akár az újítások terén, akár másutt számos önálló kezdeményezéssel segítette termelési terve maradéktalan, határidőelőtti teljesítését.

Feltétlenül beszélni kell arról, hogy a debreceni erdőgazdaságban *az országban elsőnek megszervezték a diszpécser-szolgálatot*, amelynek lényeges előnye, hogy a vezetők naponta értesülnek a termelési eredményekről, az egyes brigádok, munkacsoportok versenyének állásáról, a szerszámszükségletről stb. A műszaki vezetők a napi jelentések nyomán dönthetik el másnap ki szállási programjukat.

Bátran vonták be a termelési munkába a női munkaerőket is, és a vezető műszaki káderek között is számos nő dolgozott. Az üzemi bizottság elnöke, *Lóránt Gizella* elvtársnő, a kulturális munkák megszervezése terén elért jó eredményéért legutóbb igazgatói dícséretben részesült. Kormányunk *Szilágyi Terézt* és *Szávó Juliannát* munkaéremmel tüntette ki. Az erdészek között kiváló munkát végez *Csuth Emma*, a halápi erdőzet pipóhegyi kerületének vezetője. Csuth Emma csemete-kerti munkásként kezdte, szorgalmas munkájáért egyéves szakiskolára küldték, s amikor az iskola elvégzése után, mint kerületvezető erdész elfoglalta állomáshelyét, a férfimunkások egy része kissé bizalmatlanul fogadta. Restelték, hogy őket egy gyenge lány irányítsa, s akadtak olyanok, akik tréfálkozva jegyezték meg: „Jól járunk ezzel a lánnyal, lehet lesz amerikázni.” A gyakorlat azonban azt mutatta, hogy a lógósok elképzelése Csuth Emma vezetése alatt nem válhat valóra. A munka pontos kezdését, a munkaidő kihasználását szigorúan megkövetelte és ellenőrizte. Hamarosan változtattak a korábbi véleményen, s ma már azt mondják: „Kemény lány a mi erdészünk, ennél aztán nem lehet amerikázni!” A legutóbb megjutalmazott, kiváló munkások között is nagy arányszámban vannak képviselve a nők.

ÜZEMI KOLLEKTIV

Ez év áprilisában a gazdaság valamennyi dolgozójával kollektív szerződést kötött, amelyben kölcsönös kötelezettségeket vállaltak a tervfeladatok jobb teljesítéséért. Így például *vállalták az önköltség előző évihez viszonyított 10%-os csökkentését, a termelékenység 16%-os emelését*

Az üzemi kollektív szerződés a kötelezettségek és jogok ismerete mellett fejleszti a bírálat és önbírálat szellemét, ugyanis a gazdaság vezetői negyedévenként beszámolni kötelesek végzett munkájukról a gazdaság dolgozói előtt, és a dolgozók a szerződés részleteinek ismeretében bírálatot gyakorolhatnak a vezetőség felett, ha a vállalt feladatok végrehajtása nem történt meg határidőre.

A második beszámolóra november elején került sor a debreceni erdőgazdaság erdészeteiben. A halápi erdészetben Vas Sándor igazgató elvtárs számolt be a harmadik évnegyed végéig elért eredményekről, illetve a felmerült hiányosságokról.

Vas elvtárs beszámolójából idézzük a következőket:

„... Üzemi kollektív szerződésünkben vállaltuk, hogy a Hortobágy közepén, ahol az elkövetkező időkben nagyarányú erdősítést tervezünk, dolgozóink kényelmes elszállásolása érdekében, a meglévő munkásszálló mellé egy épület felújításával női szálót és üzemi konyhát építünk. Ennek ugyan határideje augusztus 15-e lett volna, de az építkezés csak október 31-én nyert befejezést. Hibát és mulasztást követett el a műszaki előadó, aki megengedte, hogy az építő vállalat az általunk beütemezett határidőt későbbi időpontra tegye át. De bírálatot kell gyakorolnom magam felett is, hogy nem kísértem figyelemmel a határidő betartását. A jövőben hasonló lazaságokat nem fogok megtűrni, és a mulasztókkal szemben a tervünk késleltetése és a dolgozók szociális és munkavédelmi helyzetének akadályozása miatt felelősségrevonást fogok alkalmazni.

Az ároktői munkásszállás és az ebesi csemetekertkezelői lakás határidőre elkészült.

Beszámolóm keretén belül foglalkoznom kell újitómozgalmunk helyzetével. Őszintén meg kell vallanunk, elvtársak, ezen

a téren igen nagy mulasztást követünk el. Tudjuk azt, hogy Debrecen 1952 végéig országos viszonylatban élenjárt az újítások terén. Az átszervezés óta a központban teljesen megállt ez a nagyjelentőségű mozgalom. A beadott újításokat nem vizsgálták felül, gyakorlati használhatóságukat nem próbálták ki. Ezen a hiányosságon újítási előadó beállításával igyekeztünk segíteni, függetlenített újítási felelősünk: Varga József többszörös újítónk. Megvan rá minden remény, hogy újítómozgalmunk területén rövid időn belül javulás álljon be, s reméljük, hogy év végére a gazdaságok között ismét az élre kerülünk, s ezzel további önköltségsökkentést, jövedelmezőségi tervünk teljesítését biztosítjuk.

A munkaverseny kampányszerűségének felszámolása érdekében a jóváhagyott éves és negyedéves tervek felbontása erdészetekre, pagonyokra, erdészkerületekre, munkacapatokra, le egészen az egyénekig, minden esetben megtörtént. Azonban a munkaverseny állandósítása terén nem hozta meg a várt eredményeket. Dolgozóinkban megvan a kezdeményezés, de az előadók, erdészvezetők a munkaverseny kérdését igen lazán kezelik. Ennek fő oka, hogy az üzemi bizottságok nem gazdái a munkaversenynek, nincs meg a mozgató, szervező erő. Ennek következtében munkaversenymozgalmunk kezd ellaposodni, s ezáltal dolgozóink kezdeményező készsége is lanyhul. Ezt a káros jelenséget a legrövidebb időn belül fel kell számolni. Az üzemi bizottságok álljanak az élre, legyenek gazdái a versenymozgalomnak, rázzák fei tespedtségükből az előadókat, az erdészvezetőket, hogy ismét egészséges versenymozgalom szélesedjen ki gazdaságunkban. Hiszen, versenylendületünk, a jobb munka hozzájárul a kormányprogram mielőbbi megvalósításához, a dolgozó nép életszínvonalának szakadatlan emeléséhez."

„... A munkafegyelem megszilárdítása terén jelentős lépéssel jutottunk előre az elmúlt évhez viszonyítva. De teljes szilárdságról ma még nem beszélhetünk. Egyes dolgozók a tízperces mozgalmat tévesen értelmezve, elkésnek. Fennáll ez a jelenség a központban, de még fokozottabb mértékben az erdészeteknél. Igen súlyos mulasztások tapasztalhatók a fizikai dolgozók köré-

ben. A munkaidőt nem használják ki rendesen, igen sok az igazolatlan távolmaradás. E körülmények mind terveink teljesítését, a szocializmus építését, a kormányprogramm mielőbbi megvalósítását késleltetik. Szívós felvilágosító munkával kell odahatnunk, hogy a lazaságokat felszámoljuk. Üzemi bizottságainkra vár a feladat, hogy a munkafegyelmet a termelékenység növelése érdekében megerősítsék. A második negyedében a munkafegyelem súlyos megsértése miatt két dolgozót bocsátottunk el fegyelmi úton. A harmadik negyedében a munkafegyelem ily súlyos megsértése nem fordult elő. A kormányprogramm szellemében a munkafegyelmet megsértő dolgozókkal szemben a nevelés módszerére térünk át, aminek jótékony hatása már tapasztalható. A munkafegyelmet felvilágosító, nevelő munkával az év végéig meg fogjuk javítani.”

„... A gazdaság területén ezideig három erdészetben rendszerezítettünk üzemi orvost és biztosítottunk vizsgálati szobát. Mivel munkaterületünk általában községtől, lakott területtől távol esik, a többi erdészeteknél is felül kell vizsgálni, hogy a társadalombiztosítás kielégítő-e, és amennyiben a legkisebb mértékben is hátrány és hiány mutatkozik, a legrövidebb időn belül gondoskodunk a létszám arányában, munkaterületenként üzemi orvos beállításáról. A dolgozók esetleges megbetegedése esetén nem jártunk el elég körültekintően. Egyszerűen tudomásul vettük, ha egy dolgozónk megbetegedett, nem szerveztük meg a beteglátogatást, nem néztük meg, hogy a megbetegedett dolgozónak van-e szüksége anyagi vagy erkölcsi támogatásra. De még csak azt sem ellenőriztük, hogy a megbetegedett dolgozó a táppénzt időben megkapja-e. Ugyancsak hibák és hiányosságok mutatkoznak a dolgozók családi pótlék kiutalása körül, ennek pedig fő oka az, hogy a kerületvezető erdész késedelmesen veszi fel a dolgozók adatait. Előfordul az is, hogy az adminisztrátor bürokratikus munkája miatt hetekig a fiókban hever a dolgozók családi pótlék igénylése, s emiatt nem kapja azt meg. Ez pedig kedvetlenséget, elégedetlenséget eredményez. Ezen a területen üzemi bizottságaink, erdészvezetőink ne tűrjék meg a legkisebb lazaságot sem, mert ez a kormányprogramm semmibe vételét jelenti.”

A debreceni erdőgazdaság számos kiemelkedő eredménnyel dicsekedhet, s az eredmények tudatában kicsit szokatlanul és idegenül hangzanak Vas Sándor igazgató elvtárs beszámolójának bátor, kendőzetlen bíráló szavai.

Hosszasan beszélhetne arról: hány munkásszállót építettek és hoztak rendbe az idén, hány üzemi konyhát állítottak fel és láttak el korszerűbb felszereléssel, mennyi gépet szereztek be, — s építettek; munkaruhát, kesztyűt, meleg vatta-ruhát osztottak szét, és beruházásaik sorában nem utolsó helyet foglal el az a közel 9 millió forintos tétel, amelyet új erdők létesítésére fordítottak.

De a debreceni erdőgazdaságnál más a szokás — s ezt a korábbi igyekvést az üzemi kollektív csak elmélyítette — nem rejtik véka alá az eredményeket, de hosszasan időznek minden hiányosságnál, s nem nyugszanak, amíg fel nem fedezik a megoldás nyitját.

— Az önelégültség nagy veszélyt hord magában — szokta mondani az igazgató elvtárs.

S a debreceni erdőgazdaság dolgozói csaknem kivétel nélkül úgy gondolkoznak, hogy nem szabad megállani, s most már a Minisztertanács és a SZOT vándorzászlajának diadalmas elnyerése kétszeresen kötelezi őket.

A bírálat és önbírálat szellemében küzdenek az Alföld új erdejéért, a városok és falvak hiánytalan tűzifaellátásáért, a fűrész- és lemezipar faanyaggal való ellátásáért — s nem utolsó sorban azért, hogy a kemény helytállással kiérdemelt vándorzászló továbbra is a debreceni erdőgazdaság dolgozóinak birtokában maradjon.

